

ૐ શ્રી

વિક્રમ ચરિત્ર

નાટકનાં ગાયનો

પ્રકાશક

બાપુલાલ બી. નાયક.

મુંબઈ ગુજરાતી નાટક મંડળીના માલિક

પ્રિન્સેસ થીએટર-સુરત.

આવૃત્તિ ૧૩મી

પ્રત ૩૦-૦.

(સર્વ હક પ્રકાશકને સ્વાધીન છે.)

સંવત્ર ૧૯૮૨

વ્રત ૧૯૨૬

મૂલ્ય ૦-૪-૦

પ્રસિદ્ધ કરનાર:—આપુલાલ બી નાયક,
પ્રિન્સેસ થીએટર—સુરત.

અપનાર:—ખંડુલાલ રામભાઈ નાયક,
ધી ન્યુ “સમાચાર” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,
ખપાટીઆ ચકલા—સુરત.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૭૭૬ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ વિદ્યાપીઠ

વિષય ૪-૨-૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ ૨૬૬૬
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ

વિક્રમ ચરિત્ર

નાટકનાં પાત્રો

પુરુષ પાત્રો.

મહારાજ વિક્રમ—ઉજ્જૈનીનો રાજા.
વિક્રમચરિત્ર [ઉદ્ધૃત] રાજસતન-તેનો દીકરો.
બાલકુમાર—વિક્રમચરિત્રનો દીકરો.
મેઘરાજ—એક નાનો રાજા.
સંદલ } —વિક્રમરાજના મરકશ દરબારીઓ.
બંદલ }
આસ્તિક—રાજાના માળીનો છેકરો.

એ સિવાય:—દરબારીઓ, સિપાહીઓ, બ્રહ્મણો નગર
જનો વિગેરે.

ચી પાત્રો.

રાજેન્દ્રચંદ્ર—વિક્રમ રાજાની રાણી.

રંભા—મેઘરાજની દીકરી, પછીથી વિક્રમચંદ્રની રાણી.

દંડુમતી—રંભાની નાની બહેન.

મેના—રંભાની સગી, બંદલની વહુ.

મદિરા—રાજાની નાયકા.

માલણ, વાલંગનાબાઈ, દાસીબાઈ વગેરે.

૧૨૬૬૬

વિક્રમ ચરિત્ર નાટકનો દુંડસાર.

અંક ૧ લો.

મંગળાચરણ.

સૂત્રધાર, નટી-નાટક વિષે ખુલાસો કરે છે.

પ્રવેશ ૧ લો.

મહારાજા વિક્રમે નાનપણમાં પરણીને પરહરેલી રાજ-
રમણી, દેવીની સેવા કરે છે, એટલામાં તેનો યુવાન કુંવર
રાજરતન આવે છે અને માને ગરીબોને દાન દેવા મોકલે
છે, એક ગરીબ બ્રાહ્મણનું આવવું, રાજરતન તેને માદળીયું
તોડી સોનું આપે છે માદળીયામાંનો લેહ ભરેલો લેખ,
મા બીજું માદળીયું આપે છે બન્ને લેખ મેળવી વાંચવાથી
વિક્રમ રાજા પોતાનો બાપ થાય એવી રાજરતનની ખાત્રી
ચાય છે; તેથી પિતાએ કરેલી શરત પાર પાડવા માને
લઈ ઉઠ્યોની ભય છે.

પ્રવેશ ૨ નો.

ઉઠ્યોનીમાં વિક્રમ રાજાના બાગમાં માલણને લેર
ઉતારો લેવો માલણને રાજાની દરબારમાં નાખવા એક
ચિઠ્ઠી આપે છે.

પ્રવેશ ૩ નો.

વિક્રમ રાજાનો દરબાર, રાજરતનની ચઠ્ઠી, તેને ઠગ
સમજી પકડવાનું બીડું સંકલ્પ બંધવે ઉઠાવે છે.

પ્રવેશ ૪ લો.

સંકલ્પ-બંધવેને રાજાના લાજ અસ્તિત્વ, સી વેરે ઠગી
ફાંસે છે અને બાંધી રાજા પાસે મોકલે છે.

પ્રવેશ ૫ મો.

રાજા પાસે સંઘલ-ઝંઘલને લાવવામાં આવે છે. રાજાની ચિંતા, રાજ્ય નાવિકા માદરા, ઠગને પકડવાનું બીડું ગડપે છે.

પ્રવેશ ૬ મો.

મદિરાને લેવાને વેષે આસ્તિક તથા રાજરતન ઠગે છે અને તેનું નાક કાપી લે છે.

પ્રવેશ ૭ મો.

માતા અને પુત્ર, ઠગને પકડવા વિક્રમ રાજા જાતેજ ચડશે એવો પડો વાગે છે રાજરતનનું ઘોળી થઈને જવું.

પ્રવેશ ૮ મો.

હરસિદ્ધનું દેવળ રાજાનું ઠગાઈ જવું, બાપ દીકરાની ઓળખાણ અને મેળાપ. રાજા રાજરતનનું નામ વિક્રમ ચરિત્ર પાડે છે અને પડો વગરાવે છે કે એક વિક્રમચરિત્ર ખડ્ગ અને બીજાં ઓટાં, રાજકુંવરી રંભા અને ઇંદુમતી દર્શને આવેલાં છે તે એ સાંભળે છે, રંભા, રાજાનું અભિમાન તોડવાનો ઠરાવ કરી બચ છે.

અંક ૨જો.

પ્રવેશ ૧ લો.

રાજાનો પટો વગાડનારની ઢોલ રંભા ફાડાવી નાખે છે અને એક સીયરિત્ર સાચું એમ રાજાને કહેવરાવે છે.

પ્રવેશ ૨ જો.

રાજાશ્રમણી અને વિક્રમરાજાનો મેળાપ, મેલતાજનું આવતું. રાજા તેને કુંવરી રંભાને પોતાના કુમાર વિક્રમચરિત્ર જોડે પરણાવવા કહે છે.

પ્રવેશ ૩ જો.

લમ. રંભા ચેતી જાય છે અને તેથી પોતાની નાની બહેન ઈદુને વિક્રમ રાજાને ત્યાં દાસી થઈ રહેવા મોકલે છે.

પ્રવેશ ૪ લો.

વિક્રમરાય રંભાને એક દંડીયામાં કેદ કરે છે અને કુંવર વિક્રમચરિત્રને ત્યાં પગ પલ્લુ ન મૂકવાના સોગન લેવરાવે છે રંભાને કહે છે કે સીયરિત્ર આખીત કરી બતાવશે તોજ છુટશે.

પ્રવેશ ૫જો.

ઈદુમતીની ખટપટ બહેન પાસે પોપટ, મોકલે છે, વિક્રમચરિત્ર પાસેથી પોપટ મોકલે અને જાહેરને કુંવરને નામે બહેનની ચોરી કરવા મોકલે છે.

પ્રવેશ ૬ મો.

સંદલ જાંદલની ચોરી. ઈંદુમતી તથા એક દાસી આવે છે દાસીના કપડા પહેરી રંભા ઉતરી આવે છે રંભા અને ઈંદુનું છટકી જવું.

પ્રવેશ ૭ મો.

રંભા ઈંદુને વિક્રમચરિત્ર પાસે દાસી થવા મોકલે છે અને જાતે શામા દુધવાળીનો વેષ લઈ જાય છે.

પ્રવેશ ૮ મો.

ઈંદુ અને વિક્રમચરિત્ર, રંભાનું ગાયન સાંભળી કુંવર ચોડીત થાય છે.

પ્રવેશ ૯ મો.

રંભા અને વિક્રમચરિત્રનો મેળાપ અને કુંવરનું ઠગાઈ જવું.

અંક ૩ બો.

પ્રવેશ ૧ હો.

રાંભા પોતાના બાળક કુંવરને હાલરમાં ગાતી આવે છે, વિક્રમચરિત્રને બીજીવાર કુંવરની તૈયારી રાંભાની સખી મેના મદદ કરવા વચન આપે છે.

પ્રવેશ ૨ બો.

પોતાના ધણી બંદલને મરવાનો ઢોંગ કરવા સમજાવે છે અને બંદે તેની પાછળ સતી થઈ બળી મરવા જવાનો ઢોંગ કરે છે.

પ્રવેશ ૩ બો.

રાંભા ભોગલુ રૂપે ઘેઘેલી છે ત્યાં સતી વેવે મેના આવે છે. રાંભા તેને જાળમાં સોંપીને આશીર્વાદ આપે છે અને વચ્ચે તકરાર, રાંભા બંદલને જીવંતો કરવા ઢોંગ કરે છે. રાજા અને રાજકુંવર બોળવાય છે. વિક્રમચરિત્ર ભોગલુ પાસેથી સજીવન મંત્ર શીખવા બાય છે અને ફરી ઠગાય છે.

પ્રવેશ ૪ બો.

રાંભા ફરીથી એક દંડીવામાં બાય છે. એવી જ્ઞાનના, ઈંદુમતી ફેરી વેવે છે અને તેની કીમત વિક્રમચરિત્રની જમણી આંખ માગે છે સિપાહીઓ ઈંદુને પકડી રાજા પાસે સમજાય છે.

અવેશ ૫. મો.

ઈંદ્ર અને રાજા વચ્ચે તકરાર. રાજા પસ્તાય છે અને રંભાને બોલાવી લાવવા. દાસીને મોકલે છે, તે પાછી આવી રંભાને બે દીકરા હોવાની ખબર આપે છે, રાજાનો સંતાપ ! બહાર ન્યાયની તબવીબ.

અવેશ ૬ છો.

રંભાનો ન્યાય. ચતુરાઈની બહાર સાળીતીઓ. શર-
તનું પૂર્ણ થવું અને આનંદ

ॐ श्री

१२५५५

વિક્રમ ચરિત્ર

અંક ૧લો.

મંગળાચરણ

મૂત્રધાર—

૧

ઠરેણાના લાંડાર સદાશિવ સદાય સુખકર હો,
તાપ અમાપ સમાવો સ્વામી સંકટ સર્વ હરો—કરો
ઉમયાપતિ ભયભંજન લોળા ચરણ ઉર ધરો,
વિષધર વ્યાજ કરાણ કાલથી નિર્ભય નાથ કરો;
હિંદુ ભૂમિના વાસી ભણી કાંઈ દ્રષ્ટિ દયાની ભરો—કરો

નટી—

૨

સત્ય પવિત્ર ચરિત્ર હુલ્લાસે વધાવું
દિલ ઝિછાવું ત્યાં પધરાવું સેવા સામગ્રી સભાઈ—સત્ય
સુચરિત્રે દીપતાં શોભતાં તેજ રેલાવતાં વિશ્વે,
બાળક ભામિની પુરૂષ સહુને
વંદી સુજશ તેમના નામના સદાય ગાઉં—સત્ય

રાજરમણી —

૩

જગદંબે રહેજો સદાય—સદા—જગ.
મન તુજ ચરણમાં લીન થાય—સદા—જગ
આદિ શક્તિ તું કારણ રૂપિણી,
રૂપ ન જાણી શકાય—સદા—જગ

માલવુ—

૪

હાં રે હું તો ઊઘી ચંમેલી ખીલતી;
 તન ચંમેલી વહન ચંમેલી;
 ઘીલ વસેલી છખીલી ચંમેલી ખીલતી—હારેં
 હાર ચંમેલીને ગજરા ચંમેલી;
 છાખ ભરેલી નવેલી ચંમેલી ખીલતી—હારેં

આસ્તિક—

૫

કરીએ ચમન કુક અમન ચમન કુક કુકડુકડુક,
 કલગી શી રોનકદાર ચમકાવે,
 બચ્ચા વાહણ વાહવા વાહ ! કરીએ.
 કુકડી મંગાવું સારી, તને પરણાવું ખ્યારી;
 છમકતી જમકતી હાં,
 લડાઇ લડેંગે ફૂલહન લેંગે
 ચમન કરેંગે કયોં બચ્ચાણ કુક—કરીએં

દરખારીઓ—

૬

રાજ અવિચળ નરહો રહો નર નેક ટેકી,
 શૂરવીર દાનવીર પદ શોભે, શોભે સહુ આજ;
 આનંદે આનંદે સમાજ—રાજ
 નહિ કેા જગમાં વિક્રમ રાજશેા જશ.
 સુરેન્દ્ર અહોનિશ ગાય સ્વર્ગ મહીંઃએવા અહીં
 પધારે છે રણવીર મહારાજ —રાજ

ખાળકે—

૭

અરે ચેત ચેત ચેત રાય કાં સુખ રહ્યો ?
 અનિમાન તોડનર વીર હું પેદા થયો —અરે
 દુઝાવીને ઠગી જઇને શુભસાંકળ સ્નેહની તોડી ?

વચન આપી અમોને રાજ્યતું આપી નહીં કોણી;
હવે ભેજે પરાક્રમ માંહરા તુંજ ફેદ હઉં ફોણી.
હું છું ઉભેજે ફેરા સજીયો ઝટ ગાદી કે છોણી;
ફાળી થયો તું ભે તણાઈ ગર્વમાં ગયો —અરે૦

વારાંગનાઓ—

છનગારી ધનરા સાહેબા, હો રાજ,
મમનેણીજીરે મંદીરીએ પગ દીભે —છન૦
નંદલાલ પ્રણલાલ લાડિલે
એક બેર દરશન દીભે —છન૦

આશિષક—

અરે વાહ ! અરે વાહ !
છું હુમક હુમકતી, રૂમક હુમકતી, રૂમહુમ કરતી વાહ !
આ નખરાં ધરતી વાહ !
હું સુંદર મનહર ભેભનવંતી, ચિત ચટકંતી વાહ !
અરે વાહ !—છું૦
કેવી રંગીલી, છેલ છળીલી બની રસીલી વાહ !—છું૦
છળી ન્યારી અતિ લારી ભઉં વારી બલિહારી;
છઉં નટખટ કપટ ઝપટ મહીં લટપટ,
મૂરખ અપટ ફસાવું ચપટ-ઝટ-પટ-વાહ—અરે વાહ ! છું૦

સાંઘા-ખંદલ—

૧૦

હાય હાય કેદ પડયા, બંધ જડયા, ને જડડયા હાય !
ચતુર તે ચોટે ચડયા હાવે દડયા ને રવડયા હાય !—હાય૦
ફુલેજીસી ફોક થયા, છાંડી ગયા, લાખે લલા, હાય !
ફુલજી ફોજેત થયા હાય !
મરણથી ભેજ રહ્યા હાય;
ઓ—મા—પા—રે—જડએ ક્યાંહી હાય !—હાય૦

મહિરા—

૧૧

તીવ્રથી નજરીયાં લગાએ બાએ બની,
 હો હૈ દિલકો જલાએ બાએ બની—તીર૦
 હમતો આશક હાએ તેરે નાએ નખરે કે ખારે,
 કરોળ કરોળ કરમ રહમ, ફરમાઓ બની—તીર૦

મહિરા—

૧૨

હએરો સીંગાર સજલું ફિર મય આતી હું
 રાજરતન—અએ ચલ કહા જાતી તું !
 મહિરા—અઅસે પોશાખસે મેં આનેકો શરમાતી—હું૦
 રાજરતન—કાહે ઘખશતી તું હએરો,
 આસ્તિક—સાઈ સઓદાઈ કયા !
 રાજરતન—ધુમ મચાઈ કયા !
 મહિરા—હોડોળ કલાય, આઈ અલી આઈ
 રાજરતન—અખ ન હએર,
 આસ્તિક—લગત દેર,
 મહિરા—કાંપત પએર,
 આસ્તિક—ચલત સએર.
 મહિરા—લા અરી લા અરી જલ્દી જોહડા
 રાજરતન—કયું નાયકાળ ?
 મહિરા—હાંલ હાં હાંલ,
 હાંરે ચલેંગે અખ સંગમે
 રાજરતન—તેરો ધનામ યુમાતી તું —હએરો૦

રાજરમણી—

૧૩

શરણ છું હું તમારે પ્રભુ
 ચરણ ચહું સદા રે વિભુ —શરણ૦
 બાળ તણી રક્ષા પ્રભુ કરને
 માયું એ શંભુ.... —શરણ૦

રાજરમણી— ૧૪

બા વીર વિજય તુજ કરશે રે માત બવાની તુ,
 બળ બાહોડીએ તુજ લરશે રે માત બવાની.
 ચતુર શિરોમણી રાયણ છે દેવ મદદ પણ કરશે.
 તે સમય હાથ તુજ ધરશે રે માત બવાની —બા.
 કુંવર કોડીલા વિપત વખત પણ ધર્મ માર્ગ અનુસરશે,
 મહીપતિને મન ઉતરશે રે માત બવાની —બા.

સર્વે—

૧૫

હરસિદ્ધ મા આનંદકારી, બહુ બળધારી,
 છે સુખ કરનારી,
 વિક્રમ—ફસવી ફંદે મેં મતિ મંદે, છોડી છંદે,
 જન વૃંદે નિર્દોષી નારી—હર.
 વિક્રમચરિત્ર } બાળતણી સંભાળ હઈ આજ
 રાજરતન } આજ ભાળ હઈ સુપ્રીયા કીધો.
 અમૃત પ્યાલો આજે લીધો,
 વિક્રમ—સ્નેહથી મેં લીધો.
 સર્વે—આનંદ હાથી, તું વ-ર-દા-થી-રે,
 રાજ નવરંજ છે ઉછરંજ ભારી —હર.

અંક ૨ બે

રંભા—

૧૧

અભિમાન મૂળ: મન ધરે પણમાં જશે ઉડી,
ગર્વથી થઈ દયા ન કોઈની રૂડી—અભિ.
કેકે ગર્વનો પીને શું મસ્ત થઈ જાયે,
કાળના જળમાં તું જશે ઘુડી—અભિ.

રંભા—

૧૭

સત્યનો બેલી શ્રી રામ સદાય કહેવે,
તે ટેક નિભાવે,
હું ન કોથી લગારે હું તારા રાયશું બેર બતાવે?—સત્ય.
આકરે તારે બહેને તપાવે,
કુદનને કહી આંચ ન આવે;
ઉત્તમ ભત નારીની સોહાવે, માનો;
છે ન કોની તારાત સત્યને શામ લગાવે—સત્ય.

રાજરમણી—

૧૮

ચાંદ આજે બાળપણું ફરી આવે મને
આ તજર તરવરે લગ્નદિનનો પ્રસંગ,
એકાંત વને મને—ચાંદ
એ આનંદ ઉછળી ઉછળી વહી જાય આજ,
તણપે અંતર કંઈ કાજે આનંદે મળીશ આજે;
આરામ પામી આખર લેટીને પ્રાણધારને—ચાંદ

રાજરમણી—

૧૯

હું જુલું કેમ સ્વામી ?
છળી એક આપની અંતર આરે છે ભગી—હું.
આપ નામ તણી માળા કપી રહી નિશ્ચીન
વીરતણા વીર મિથુ પ્રામી—જુલો.

જોગીને નિરંજન—અમારે દુઃખ લાંબનની,
તન મન ધન રહી ભગી—છત્રી.

વડારણી—

૨૦

મેં તો થાજ ભર્યો શગ મોતી એરે,
હું તો વહુવર વધાવાને ભઈ,
મારે સોના સમે સૂરજ ઉગીઓરે.
મારા વિક્રમચરિત્ર લાઈને કારણેરે,
હું તો લાલું લાખેણી લાડી આજ,
મારે સોના સમે સૂરજ ઉગીઓરે,
મારે જોરડે આજ અજવાળડારે,
મારે આંગણીએ ઝાંક ઝમાળ;
મારે સોના સમે સૂરજ ઉગીઓરે.

૨૧—

૨૧

મને સહાય કરશે મોસારિરે,
બહારે ચડશે ગોવર્ધન ધારી,
અહમ્મા ઉઝારી મીરાં બાઈ તારી,
જહેની! ચિન્તા કરીશ નહીં મારી—મને
માંબરી બચ્ચાંને બળતાં ઉઝારી,
મોક્ષ દીધો ગજેન્દ્રને તારી;
દ્રોપદીનાં ચીર પુર્યાં થાયે તે સહાયકારી—મને

વડારણી—

૨૨

હોતે પરણી પંધારે વહુવર મહેલમાં
સાસુ કોઈને દુરખ ન માય —પધારો
મારા કુંવરને લોતાં હાડમી,
મારી વહુવરને કલેસની ઝાંઝ —પધારો
મારા કુંવરને કુચ્છાઈને લેલવી,
મારી વહુવરને લખેલી રાત —પધારો

રંભા—

૨૩

મારા સરેરાશ સરત કણુલ મને,
 જોઈ લેજો રે આપ મારા રંગ;
 બતાવુ છુ ખરી મુખી હું રાજ.
 સ્ત્રી ચરિત્ર સરસ સાખીત કરે.
 ચોકી દેજોરે સેનાની ચતરંગ —ખતાવું
 કેદખાતું હવેથી મંબુર મને,
 કરી લેજોરે હૈયે હોય ઉમંગ —ખતાવું

રંભા—

૨૪

વીરા આવ્યો વધામણે કે ભૂલ્યો તું વાટ ?
 હું ઉભી બરી ઉઘાટ, એક આશાનો ટહુકાર દે!!

રંભા—

૨૫

એ.....માથે મટુકી લઈ જઈ,
 ખારા લહેરી લાલાને દુધલડાં પાઈ—એ
 હું ગોવાલણ નાની નારી,
 ખારો મારો છે વિહારી;
 રંગે રમાડી રીઝાઈ—ખારા

ઈંદુમતી—

૨૬

સર્વ ધર્મનું મૂળ પ્રેમહા શાસ્ત્ર પુરાણે શાખ લખી,
 સહુ નીતિ બંધ જંબંધ બંધ કુટુંબ બંધમાં એજ મુખી
 નારી વિનાનું કોઈ મંજળ-કામ નામ જને નહીં,
 જગ કેરું જગ સુખ કેરું કારણ નારી એક જની રહી.
 વિદ્યા કેળા, કૌશલ્ય; જ્ઞાન, કશું નહીં નારી રૂવના,
 નહિ મોક્ષ પામે માનવી આર્મીના સારી વિના;
 જીવન તત્ત જની વ્યાપી રહી કરે; વિધને સહા મુખી—૨૦

રંભા

૨૭

કોઈ દુધ દ્યો દિલ રંગી !

ચોળીલા શાણા ઉમંગી હો—કોઈ

* * * * *

કેરી પીયે કસુંબલો, ગાંને પીએ અણુધે;
 દારૂ દીવાના પીયે, ઠંના પીયે દૂધ —હાં કોઈ
 એક અમ્મીરસ દેવનો, બીને રસ છે પ્રેમ;
 ત્રીને રસ ગોરસ ભલો, પીયે કાયા હેમ—હાં કોઈ
 ગોરી ગવરી ગાયનાં, ગોરાં મારાં દુધ;
 હું પણ ગોરી ગોરડી, ગોરું દિલ છે શુદ્ધ—હાં કોઈ

* * *

હેમ કટોરો હાથમાં, માંહી અમૃતસાર;
 ચતુર હોય તે ચિન્તવે, શુભ સમજે ન ગમાર—હાં

રંભા—

૨૮

મને રોકો ના રસીલા છેલો મૂકોને હાથ;

જોરા હું કો ના છળીલા વ્હાલા મૂકોને હાથ;

વિક્રમચરિત્ર—હોરે કુકો અલખેલાં વહેલાં આવું સંઘાથ.

રંભા—મૂકો કેડો !

વિક્રમચરિત્ર—લાગ્યો નેડો,

રંભા—છોડો છોડો

વિક્રમચરિત્ર—સાચો તેડો.

રંભા—લોળી નારી !

વિક્રમચરિત્ર—કામળાસી;

રંભા—હું તો હારી,

વિક્રમચરિત્ર—વાહરે ખારી —રોકો ના

અંક ૩ જો

દાસીઓ—

૨૯

નેણુમાં નિંદ્રા ન આવે જરી,
મારોં રામ ગયા વનવાસરે —નેણુમાં૦
હંસ વિના મારાં સરોવર સુનાં રે,
વાઘ વિનાની વનવાટરે —નેણુમાં૦
પંખી વિનાનાં મારાં પીંજર સુનારે,
મંદિરીયાં સુનાં સીતા રામરે —નેણુમાં૦

રંભા—

૩૦

હાલો વ્હાલો લાલ મારા બાળા,
કુંવર મારા કાલા ઝુલોને આનંદમાં;
લાગે મુખડું વ્હાલું હાસ્ય મંદમાં,
રહો માના વિચારા ચમનમાં,
હસંતા સુમનમાં, વ્હાલોંઓના વૃંદમાં;
હાલ મ્હાલોં મામાના ભુવનમાં;
ઓહું આણે રખે રાજ મનમાં,
જમણું થોડા દિનમાં વતનમાં ભુલંદમાં —હા૦

દાસીઓ—

૩૧

નિરશુભ પર તે પ્રહાર રે,
કેવળ સમાધિ મુખકર સાધી
નિજ સ્વરૂપમાં બને લીન ભોળી નિષ્કામ—નિ૦
તુંહીં તુંહીં તુંહીં સ્થના રહે નામ
સત રૂપ તારું વરણી શકે નહીં વાણી;
તે સ્વરૂપ મહીં હિં ભોળી સદા આરામ—નિ૦

સર્વે—

૩૨

જય ભોગસુ બાલી (૨)
 અજળ તેજ આકરે અજળ શક્તિવાળી !
 જય જય જય ભોગસુ બાલી,
 બનીશું બાલ સ્વરૂપ, બાલો બિરદાળી,
 આદિ શક્તિ અવતાર માયા મહાકાળી;
 જય જય જય ભોગસુ બાલી.

રંભા—

મેં તો બાલાસી ભોગન, બાલાસી જવાન,
 રવામ પછી બીજોગન બિલાસી જવાન
 વિક્રમચારિત્ર—પ્રેમ ગ્રંથી ગુંથીને આપો મંત્ર દાન—મેં
 રંભા—તોડે દીને ભોગનવા બિલાસી જવાન,
 રંગ લીને મુગનવા બિલાસી જવાન,
 વિક્રમચારિત્ર—સદા સિદ્ધિ નવ નિધિ આપો મંત્રદાન—મેં

શ્રી

૩૪

મન લગાર જુઓ નિચારી રાયણ,
 સહુથી સમરથ એક તે કેમ ચાયણ.
 નિત્ય જળદળતા દીવા પ્રગટાયણ;
 સમ રંક બહુ તણા ધર માંચણ;
 દોરી સંચે પુતળાં, ફેક ધર અભિમાન,
 પ્રભુને હાય કમાન;
 તે નચાવે તેમ નાચે બાયણ—સહુ.

બાળ કુમાર—

૩૫

તેડા દાદાણે મને તેડા દાદાણ !
 મોજા મોજી મોજાઈ કપ તેડા દાદાણ,
 હરે હરે મોજાઈ મોજાઈ,

હો તાત આપો રાજ આજને આજ ખસ તેડો.
રાજ હું ચલાવું પૂરા હારથી,
હો તાત છું બહાદુર પુરો શૂર-ખસ-તેડો.

રંભા—

૩૬

નજર કરો નાથ જરા બોજખી લ્યો નારી
છું હું તે ખીજ કે કંથ આપનીજ ખ્યારી ? —નજર૦
હેમ ખાલો હાથમાં, ને માહી મીકું દુધ.
પીધું શ્યામા પાસથી, શું તેની ભુલ્યા શુદ્ધ;
કોણ હતી કંથ એ તે દુધની પાનારી ? —નજર૦
મુવાં કીધાં જીવતાં, પરચો બતાવ્યો પૂર,
યાદ છે કે રાયજી એ જોગણીનું નુર ?
છાનો મંત્ર સીખવ્યો છે, એજ આ ઠગારી —નજર૦
વિના વાંકે હાંસીવાળાં કેડ મુજને કીધી,
ચતુર સસરાજી સખત ચોકી તમોએ દીધી,
કરી બતાવી મેં સાબીત શરત સર્વ મારી —નજર૦

સર્વે—

૩૭

સકળ સ્થળ કરો વિભુ લીલા દહેર,
સુખદ્ મેઘ વરસો વરસો.
ધરા કણ-તુણથી છવાઓને આનંદલેર —સકળ૦
બાળકુમાર—સહુ ઘેર પાશળાં બંધાઓ રૂપાળાં,
સર્વે—કુંવર કુંવરી ગુણવાળાં,
સતી નાર ઘર ઘર સોહાવો સુહામણી,
કીજે પ્રભુજી આનંદ મહેર —સકળ૦

મહેર ખબર

નીચે લખેલાં હિંદી ભાષાના નાટકોના ઓપેરા-
ઓ અમારી કંપનીમાંથી રોકડી કીમતે મળશે.

સૌભાગ્ય-સુંદરી.

શ્રીકૃષ્ણ ચરિત્ર.

ભારત સંતાન.

રામ ચરિત્ર.

તિલક કુમાર.

બાપુલાલ બી. નાયક.

માલિક

મુંબઈ ગુજરાતી નાટક મંડળી.

બહાર ખબર

નીચે લખેલાં પુસ્તકો મુળપ્ર સુજરાતી નાટક મંડળીનો જ્યાં સુ
હોય સાંચી વેચકી કોમતે મળશે. વી. પી. થી મોકલવામાં આવશે ન

૧ સૌભાગ્ય સુંદરી.	૩૪ નળ દમયંતી.
૨ વિક્રમ ચરિત્ર.	૩૫ લલિતા દુઃખ દર્શક.
૩ કામલતા.	૩૬ લક્ષ્મીપતિનો રમણ.
૪ મધુ બંસરી.	૩૭ સંજતનો રંગ.
૫ સુધાપદ્મ.	૩૮ દાગે દર્શક.
૬ રમેશ ચરિતા.	૩૯ નેક અનન્ય.
૭ મેઘ માલિની.	૪૦ શુભલ શુભારી.
૮ આનંદ લલરી.	૪૧ નંદનગીરી.
૯ પ્રતાપ લક્ષ્મી.	૪૨ નવલક્ષ્મી હીરણ્ય.
૧૦ કુલીન કાન્તા.	૪૩ ચંદ્રલાલા.
૧૧ હરિશ્ચંદ્ર.	૪૪ વસંત પ્રભા.
૧૨ કનકતારા.	૪૫ સંજતનાં ફળ.
૧૩ કુંદલાળા.	૪૬ વિશ્વલક્ષી.
૧૪ ચંદા. ૧૫ રાજવીર.	૪૭ તિલકમે ઉદ્ધત.
૧૬ મેવાડનો પ્રતાપીચંદ.	૪૮ કૃષ્ણ ચરિત્ર.
૧૭ દુઃખી લાલ પહેન.	૪૯ દેવકન્યા.
૧૮ મૈત્રેયી.	૫૦ નવલ કુસુમ.
૧૯ માનસિંહ-અમરસિંહ.	૫૧ ખાન્દોને ગુણ.
૨૦ મુળરાજ સાલકી.	૫૨ રામ રતન.
૨૧ સુંદર વેળા.	૫૩ રાકુતલા.
૨૨ રસિકમણી.	૫૪ લક્ષ્મીમિની.
૨૩ ખારિદેદર.	૫૫ વિમળા.
૨૪ રામ ચરિત્ર.	૫૬ કોંટીલી હીરા.
૨૫ જયરાજ.	૫૭ શ્રી દેવી.
૨૬ પુષ્પસન પુષ્પાવતી.	૫૮ કનક કિશોરી.
૨૭ નૃસિંહાવતાર.	૫૯ શુભાન તારા.
૨૮ તિલક કુમર.	૬૦ નાગમણિ.
૨૯ કર્ણ થેલો.	૬૧ જહરી અંશુરતરી.
૩૦ વીર મંદળ.	૬૨ સૌભાગ્યનો સિંહ.
૩૧ મોહિની.	૬૩ સામ્ય લક્ષ્મણ.
૩૨ જહાંગીર શાહ જોહર.	૬૪ શાકત સંતાન.
૩૩ અજય કુમારી.	૬૫ વીર માનસિંહ. ૬૬ નૃસિંહાન.

બાપુલાલ બી. નાયક.

મુળપ્ર સુજરાતી નાટક મંડળીના માલિક.

